

הימיו, באותו מקום שנחלוש הפח בתחלה בבקעה הזו ועל זה כתוב (יחזקאל לו) והיא מלאה עצמות.

והתחזקה באותו הצלם שהקים נבוכדנצר. ונשבר התקף אחר כף באותם עצמות ובאותו צלם. שאותם ראשונים התקיימו וקמו על רגליהם, ואותו צלם נשבר, ואז ידעו כל עמי העולם שאין אלוה מבלעדי הקדוש ברוך הוא בלבדו. ועוד, שהתקדש שמו על ידי חנניה מישאל ועזריה, והכל ביום אחד. ועל זה כתוב (ישעיה כט) והקדישו את קדוש יעקב וגו'. ע"כ סתרי תורה.

ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה לנו שם. רבי חייא פתח, (ישעיה נז) והרשעים פים נגרש וגו'. וכי יש ים נגרש? פן. שפאשר הים יוצא מתקונו והולך (כלי הכל) בלי רב חובל, אז נגרש ומתגרש ממקומו, כמי ששותה יין ולא יושב על בריו ועולה ויורד. מה הטעם? משום פי השקט לא יוכל ויגרשו מימיו רפש וטיט. שמוציאים מימיו כל אותו הטיט של הים וכל הטנפת לשפתו.

כמו זה אותם הרשעים שיוצאים מדרך תקינה והולכים כשתויי יין בלי תקון, שיוצאים מדרך ישרה לדרך עקמה. מה הטעם? משום פי השקט לא יוכל, שהרי עקום דרכיהם גרם להם ללכת בלי תקון ובלי שקט. ולא עוד, אלא שכל רגזם בשעה שאומרים דבור מפיהם, אותו הדבור רפש וטיט, כלם מוציאים טנפת וגעל מפיהם החוצה עד שנטמאים ומטמאים אותם.

בא ראה, ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים. אין הבה אלא לשון הזמנה בעלמא.

ומגדל ואתיהבו (בלא) בלהו בידהא. ואתקטלו תמן אנון דלא בעו למיפק בק"ץ הימיו. אתבהילו ונפלו בקץ הימיו. בבהוא אתר דאתחלש תקפא בקדמיתא ביהאי בקעה. ועל דא כתיב, (יחזקאל לו) והיא מלאה עצמות.

ואתתקפת ביהוא צולמא דאקים נבוכדנצר. ואתבר תקפא לבתר באנון גרמין ובההוא צולמא. דאנון קדמאי קיימו וקמו על רגליהון. ויהוא צולמא אתבר. וכדין ידעו כל עמין דעלמא דלית אלוה בר קדשא ברין הוא בלחודוי. ותו דאתקדש שמיה על ידא דחנניה מישאל ועזריה וכלא בחד יומא. ועל דא כתיב, (ישעיה כט) והקדישו את קדוש יעקב וגו', (עד כאן סתרי תורה)

ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה לנו שם. רבי חייא פתח (ישעיה נז) והרשעים פים נגרש וגו'. וכי אית ים נגרש. אין, דכד ימא נפקא מתקוניה ואזיל (בלא חבלא) בלא חבלא, פדין נגרש ואתתרף מאתריה, כמאן דרוי חמרא ולא יתיב על ברייה וסלקא ונחתא. מאי טעמא בגין פי השקט לא יוכל, ויגרשו מימיו רפש וטיט. דמפקו מימיו כל ההוא טינא דימא וכל טנופא לשפוותיה.

בגוונא דא אנון רשעים דנפקי מארתא דתקנא ואזלי כרוי חמרא בלא תקונא, דנפקי מאורח מישר לאורח עקים. מאי טעמא, בגין פי השקט לא יוכל. דהא עקימו דארתיהו גרים לון למהך בלא תקונא ובלא שכיכו. ולא עוד אלא דכל רוגזא דידהו בשעתא דאמרי מלה מפומיהו ההוא מלה רפש וטיט בלהו מפקי טנופא וגיעולא מפומיהו לבר עד דמסתאבי (דף עה ע"א)

ומסאבי לון. תא חזי, ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים. לית הבה אלא הזמנה

בְּעֵלְמָא. נִבְנָה לָנו עִיר וּמִגְדָּל וְרָאִישׁוּ בְּשָׂמַיִם.
כְּלָהּוּ בְּעֵיטָא בִישָׂא אָתוּ לְסַרְבָּא בִּיה
לְקָרְבִי לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.
בְּשָׂטוֹת בָּאוּ, הוּא בְּטַפְּשׁוֹת
הַלֵּב.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, שְׂטוֹת לְקָחוּ
בְּלִפְסֵם, אֲבָל בְּחֻכְמָה שֶׁל רְשָׁעוֹת
בָּאוּ כְּדֵי לְצַאֵת מִרְשׁוֹת עֲלִיוֹנָה
לְרְשׁוֹת אַחֲרָת, וְלַהֲחֲלִיף כְּבוֹדוֹ
לְכַבוֹד זָר. וּבְכָל יֵשׁ סוּד שֶׁל
חֻכְמָה עֲלִיוֹנָה.

הֵבֵה נִבְנָה לָנו עִיר וּמִגְדָּל. בֹּא
רְאֵה, פֶּשְׁעֵהֶינּוּ לְבַקְעָה הַזֹּאת
שֶׁהִיא רְשׁוֹת זָרָה, וְהַתְּגַלָּה לָהֶם
מְקוֹם שֶׁשְׁלֹטוֹן זֶה תְּקוּעַ בְּתוֹךְ
דְּגֵי הַיָּם, אָמְרוּ, הִנֵּה מְקוֹם
לְשִׁבְתָּ וְלִחְזוֹק אֶת הַלֵּב לַהֲנוֹת בּוֹ
הַתְּחַתּוּנִים. מִיֵּד הֵבֵה נִבְנָה לָנו
עִיר, נִתְקִין בְּמְקוֹם הַזֶּה עִיר
וּמִגְדָּל.

וְנַעֲשֶׂה לָנו שֵׁם. מְקוֹם זֶה (נִמְלֵחַם)
יִהְיֶה לָנו לִירְאָה, וְלֹא אַחֲרַי,
וְנִבְנֶה לְמְקוֹם זֶה עִיר וּמִגְדָּל.
לְמָה לָנו לְעֲלוֹת לְמַעְלָה שְׁלֹא
נוֹכַח לַהֲנוֹת מִמֶּנּוּ? הֲרֵי כָּאֵן
מְקוֹם מִתְקַן. וְנַעֲשֶׂה לָנו שֵׁם,
יִרְאָה לְעַבְדֵי שֵׁם. פֶּן נִפְוִץ
לְדַרְגוֹת אַחֲרוֹת וְנִתְפַזֵּר לְצַדִּי
הָעוֹלָם.

וַיֵּרַד ה' לְרֵאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת
הַמִּגְדָּל. זֹאת אַחַת מֵעֲשָׂר פְּעֻמִּים
שֶׁיֵּרְדֵה הַשְּׁכִינָה לָאָרֶץ. וְכִי מָה
הוּא לְרֵאוֹת, וְלֹא הִיָּה יוֹדֵעַ
מִקְדָּם לְזֶה? אֵלֹא לְרֵאוֹת
לְהַשְׁגִּיחַ בְּדִין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת
ה) יֵרָא ה' עֲלֵיכֶם וַיִּשְׁפֹּט. אֶת
הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל - כָּאֵן יֵשׁ
לְהַסְתַּפֵּל, שֶׁהֲרֵי לֹא כְּתוּב לְרֵאוֹת
אֶת בְּנֵי הָאָדָם, אֵלֹא לְרֵאוֹת אֶת
הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל. לְמָה? אֵלֹא
בְּשָׂעָה שֶׁמִּשְׁגִּיחַ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּדִין, בְּהִתְחַלָּה מִשְׁגִּיחַ
בְּדַרְגָּה שְׁלֹמַעְלָה, וְאַחַר כֵּן
בְּדַרְגָּה שְׁלֹמַטָה. בְּהִתְחַלָּה

בְּעֵלְמָא. נִבְנָה לָנו עִיר וּמִגְדָּל וְרָאִישׁוּ בְּשָׂמַיִם.
כְּלָהּוּ בְּעֵיטָא בִישָׂא אָתוּ לְסַרְבָּא בִּיה
לְקָרְבִי לְקָדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. בְּשָׂטוֹתָא אָתוּ (אִיהוּ)
בְּטַפְּשׁוֹ דְלֵבָא.

אָמַר רַבִּי אַבָּא שְׂטוֹתָא נְסִיבוּ בְּלִבֵּיהוּ. אֲבָל
בְּחֻכְמָה דְרְשִׁיעוּ אָתוּ בְּגִין לְנַפְקָא
מִרְשׁוֹ עֲלָאָה לְרְשׁוֹ אַחֲרָא וְלֹאֲחֻלְפָא יְקָרִיָּה
לְיִקְרָא נּוֹכְרָאָה. וּבְכָלֵא אִית רְזָא דְחֻכְמָתָא
עֲלָאָה.

הֵבֵה נִבְנָה לָנו עִיר וּמִגְדָּל. תָּא חֲזִי, כִּד מְטו
לְהֵאִי בְקַעָה דְאִיהוּ רְשׁוֹ נּוֹכְרָאָה
וְאַתְגְּלִי לְהוּ אָתַר דְשְׁלֹטְנוֹתָא דָא תְּקִיעַ בְּגו
נוֹגִי יִמָּא. אָמְרוּ הָא אָתַר לְמִיתֵב וְלֹאֲתִקְפָא
לְבָא לְאַתְהֵנָאָה בִּיה תְּתָאִי. מִיֵּד הֵבֵה נִבְנָה
לָנו עִיר. נִתְקִין בְּאַתַר דָּא עִיר וּמִגְדָּל.

וְנַעֲשֶׂה לָנו שֵׁם. אָתַר דָּא (יְהִיב לִזוּ) יִהְיֶה לָן
לְדַחְלָא וְלֹא אַחֲרָא, וְנִבְנֶה לְאַתַר דָּא
עִיר וּמִגְדָּל. לְמָה לָן לְסֻלְקָא לְעִילָא דְלֹא
נִיכּוֹל לְאַתְהֵנָאָה מִנָּה. הָא הֵכָא אָתַר מִתְקַנָּא.
וְנַעֲשֶׂה לָנו שֵׁם דְּחֻלָּא לְמַפְלַח תְּמָן. פֶּן נִפְוִץ
לְדַרְגִין אַחֲרֵינִין וְנִתְבַדֵּר לְסֻטְרֵי עֲלְמָא:

וַיֵּרַד יי לְרֵאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל דָּא
הוּא חַד מֵאַנּוּן עֲשָׂר זְמַנִּין דְנִנְחַתָּא
שְׁכִינְתָּא לְאַרְעָא. וְכִי מָה הוּא לְרֵאוֹת וְלֹא
הוּהוּ יוֹדֵעַ מִקְדָּמַת דְנָא. אֵלֹא לְרֵאוֹת לְאַשְׁגַּחָא
בְּדִינָא כְּמָה דְאַתָּ אָמַר, (שְׁמוֹת ה) יֵרָא יי עֲלֵיכֶם
וַיִּשְׁפֹּט. אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל. הֵכָא אִית
לְאַסְתַּפְּלָא. דִּהָא לֹא כְּתִיב לְרֵאוֹת אֶת בְּנֵי
הָאָדָם. אֵלֹא לְרֵאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל.
אִמָּאִי. אֵלֹא בְשַׁעֲתָא דְאַשְׁגַּח קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא בְּדִינָא, בְּקַדְמִיתָא יִשְׁגַּח בְּדַרְגָּא דְלְעִילָא,
וְלְכַתֵּר בְּדַרְגָּא דְלְתַתָּא. בְּקַדְמִיתָא בְּעֲלָאִי
וְלְכַתֵּר בְּתַתָּאִי. וּבְגִין דִּהֵאִי מְלָה מְטָא